

 UNIWERSYTECKIE CENTRUM KLINICZNE IM. PROF. K. GIBIŃSKIEGO Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach	ZASADY UCZESTNICTWA W PROCESIE OPIEKI OSÓB BLISKICH LUB PRZEDSTAWICIELI USTAWOWYCH PACJENTA		Standard akredytacyjny PP8
			Wydanie 7
	USTAWOWYCH PACJENTA		Strona 1 z 6

Załącznik nr ...3....do Zarządzenia Nr 420/2024 z dnia 03.12.2024 r.		
Data wydania:	16.05.2025	Obowiązuje od: 23.05.2025
Opracował:	Data	Podpis
p.o Pielęgniarki Oddziałowej Oddziału Okulistyki Dziecięcej Agnieszki Wydrych	6.05.2025	P.O. PIEŁĘGNIARKI ODDZIAŁOWEJ Oddział Okulistyki Dziecięcej Magister Pielęgniarstwa AGNIESZKA WYDRYCH 1220352P
Konsultował:	Data	Podpis
dr n. pr. Katarzyna Dąbek - Krajewska Koordynator Obsługi Prawnej	4.05.2025	DR N. PR. KATARZYNA DĄBEK-KRAJEWSKA Koordynator Obsługi Prawnej
Sprawdził:		P.O. NACZELNEJ PIEŁĘGNIARKI
mgr Małgorzata Spychałowicz p.o. Naczelnaj Pielęgniarki	07.05.2025	Małgorzata Spychałowicz Magister Pielęgniarstwa 1220352P
prof. dr hab. n. med. Michał Holecki p.o. Zastępcy Dyrektora ds. Medycznych		prof. dr hab. n. med. Michał Holecki p.o. ZASTĘPCY DYREKTORA DS. MEDYCZNYCH
dr n. med. Łukasz Michalecki p.o. Zastępcy Dyrektora ds. Medycznych	8.05.25	dr n. med. Łukasz Michalecki p.o. ZASTĘPCY DYREKTORA DS. MEDYCZNYCH
Zatwierdził:	Data	Podpis
Renata Wachowicz Dyrektor	9.05.25	DYREKTOR Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego im. prof. K. Gibińskiego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

Renata Wachowicz

 UNIWERSYTECKIE CENTRUM KLINICZNE IM. PROF. K. GIBIŃSKIEGO Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach	ZASADY UCZESTNICTWA W PROCESIE OPIEKI OSÓB BLISKICH LUB PRZEDSTAWICIELI USTAWOWYCH PACJENTA	Standard akredytacyjny PP8
		Wydanie 7
		Strona 2 z 6

1) CEL

- Celem niniejszego standardu jest określenie zasad udziału osoby bliskiej lub przedstawicieli ustawowych pacjenta w procesie opieki oraz zasad uczestnictwa osoby bliskiej w wybranych procedurach medycznych.
- Celem standardu jest także określenie zakresu opieki, jaką może świadczyć osoba bliska, czy przedstawiciel ustawowy pacjenta.

2) UZASADNIENIE

Udział rodziny lub opiekunów w procesie leczenia zwiększa poczucie bezpieczeństwa pacjenta, ułatwia jego adaptację w środowisku szpitalnym, pozwala na lepsze zaspokojenie potrzeb pacjenta w nowych warunkach. Wpływa na motywowanie pacjenta do leczenia i walki z chorobą, szczególnie w trudnych momentach terapii, kiedy chory chce się poddać i zaprzestać leczenia. Są to sytuacja bardzo stresująca dla wszystkich i takie w której zazwyczaj nie do końca wiemy jak się zachować i co robić, aby pomóc choremu. Dlatego najważniejszą wskazówką jaką można dać w tym wypadku jest podążanie za chorym, za jego potrzebami i emocjami, dzielenie się z nim swoimi własnymi uczuciami, aby nie czuł się samotny w odczuwaniu pewnych emocji.

3) ZAKRES

Standard obowiązuje:

- personel medyczny oddziałów szpitalnych,
- pacjentów,
- osoby uczestniczące w procesie opieki nad pacjentem.

4) ODPOWIEDZIALNOŚĆ I UPRAWNIENIA

- Ordynatorzy Oddziałów/Lekarze Kierujący Oddziałami, a także Pielęgniarki/Położne Oddziałowe/Koordynujące odpowiadają za:
 - zapoznanie podległego personelu z treścią niniejszego standardu,
 - nadzór nad realizacją standardu na Oddziale.
- Pielęgniarka/Położna Oddziałowa/Koordynująca odpowiada za udostępnienie pacjentom oraz osobom bliskim pacjenta treści niniejszego standardu.
- Personel medyczny odpowiada za umożliwienie rodzinie i krewnym wskazanym przez chorego do udziału w procesie opieki — zgodnie z zasadami ustalonymi w niniejszym standardzie.
- Biuro Rzecznika Prasowego udostępnia niniejszy standard na stronie internetowej Szpitala.
- Pacjenci oraz osoby uczestniczące w procesie opieki nad pacjentem zobowiązani są do przestrzegania zasad zawartych w niniejszym standardzie.

5) OPIS POSTĘPOWANIA

5.1. Ogólne zasady uczestnictwa osób bliskich w procesie opieki i przy wykonywaniu procedur medycznych

1. Pacjent przebywający w Szpitalu ma prawo do:

- kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego z innymi osobami, a także odmowy kontaktu z nimi,
- dotatkowej opieki pielęgnacyjnej — opieki, która nie obejmuje udzielania świadczeń zdrowotnych,
- uczestnictwa osoby bliskiej w wybranych procedurach medycznych,
- wskazania osób, które będą uczestniczyć w procesie opieki,

 UNIWERSYTECKIE CENTRUM KLINICZNE IM. PROF. K. GIBIŃSKIEGO Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach	ZASADY UCZESTNICTWA W PROCESIE OPIEKI OSÓB BLISKICH LUB PRZEDSTAWICIELI USTAWOWYCH PACJENTA	Standard akredytacyjny PP8
		Wydanie 7
		Strona 3 z 6

- e) udziału rodziny w opiece, z zapewnieniem, że nie będzie ona utrudniać czynności diagnostycznych i terapeutycznych, z zastrzeżeniem, że:
- w czasie wizyty lekarskiej rodzina lub inny opiekun powinien opuścić salę chorego, aby umożliwić jej przeprowadzenie (nie dotyczy to oddziałów pediatrycznych),
 - salę należy opuścić również w przypadku wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych i medycznych u innego chorego leżącego na tej samej sali.
2. Zakres opieki, jaką może świadczyć osoba bliska, czy przedstawiciel ustawowy pacjenta określono w pkt. 5.2., ppkt.4.
 3. W niektórych oddziałach ze względu na ich specyfikę i charakter, zakres opieki sprawowanej przez rodzinę lub inną bliską osobę może być znacznie ograniczony art. Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, oddziały zabiegowe art.: Oddział Neurochirurgii, Oddział Ginekologii, Położnictwa i Ginekologii Onkologicznej.
 4. Przebywanie rodziny lub innych opiekunów w Szpitalu w godzinach nocnych jest dozwolone wyłącznie po uprzednim uzgodnieniu tego z lekarzem kierującym/ordynatorem oddziału lub lekarzem dyżurnym. Nie dotyczy to towarzyszenia w porodzie, które może być realizowane w ciągu całej doby- w obrębie Bloku Porodowego.
 5. Sprawowanie dodatkowej opieki nie może naruszać praw pozostałych pacjentów do właściwego leczenia, spokoju i intymności.
 6. Lekarz ordynator/kierujący oddziałem lub dyżurny może odmówić sprawowania opieki/ uczestnictwie w procedurach medycznych rodzinie lub innemu opiekunowi, jeżeli nie zastosuje się do obowiązujących zakazów:
 - a) wnoszenia, spożywania, oraz posiadania alkoholu, oraz innych środków odurzających na terenie szpitala,
 - b) wstępu na teren szpitala osób odwiedzających pozostających pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych podobnych środków,
 - c) wprowadzania zwierząt do budynku,
 - d) siadania i kładzenia się na łóżku pacjenta i łózkach innych pacjentów,
 - e) palenia papierosów na terenie szpitala,
 - f) głośnych rozmów oraz innych form zakłócania spokoju innym pacjentom,
 - g) handlu obnośnego na terenie szpitala,
 - h) przynoszenia niedozwolonych artykułów spożywczych oraz podawania pacjentowi leków.
 - i) nagrywania, fotografowania i filmowania pacjentów i personelu medycznego, bez uzyskania wcześniejszej zgody tych osób.
 7. Przez dodatkową opiekę pielęgnacyjną, o której mowa w pkt.1, rozumie się opiekę, która nie polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w tym także opiekę sprawowaną nad pacjentem małoletnim albo posiadającym orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności – jest to również prawo do pobytu całodobowego, oraz nad pacjentką w okresie ciąży , porodu i połogu.
 8. Osoba uczestnicząca w procesie opieki jest zobowiązana do:
 - przestrzegania przepisów o bezpieczeństwie przeciwpożarowym (nie wolno zapalać świec, zapalek, używać urządzeń elektrycznych przyniesionych z zewnątrz),
 - przestrzegania zasad norm społecznych w stosunku do innych pacjentów oraz personelu Szpitala,
 - korzystania z telefonu komórkowego, telewizora w sposób nie uciążliwy dla pozostałych osób,
 - każdorazowego podporządkowania się do poleceń personelu oddziału.
 9. Osobom uczestniczącym w procesie opieki w szczególności zabrania się:
 - ingerować w sprzęt medyczny typu pompy infuzyjne, monitory, wlewy dożylnie, dreny etc.
 - ingerować w worki stomijne, moczowe,
 - ingerować w leczenie i pielęgnowanie odleżyn, ran pooperacyjnych
 - podawać posiłki przez sondy, pegi, gastrostomie, mikrojejunostomie

 UNIWERSYTECKIE CENTRUM KLINICZNE IM. PROF. K. GIBIŃSKIEGO Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach	ZASADY UCZESTNICTWA W PROCESIE OPIEKI OSÓB BLISKICH LUB PRZEDSTAWICIELI USTAWOWYCH PACJENTA	Standard akredytacyjny PP8
		Wydanie 7
		Strona 4 z 6

- samodzielnie stosować zabiegi lecznicze, pielęgnacyjne zaktócające proces diagnostyczno-terapeutyczny,
 - dokonywać zmian w diecie niezgodnych z zaleceniami lekarza,
 - podawać pacjentowi leków, suplementów diet, ziół – bez zgody personelu medycznego.
10. Na oddziałach onkologicznych opieka taka (ze względu na podawaną chemię) nie może być sprawowana przez kobiety w ciąży i osoby niepełnoletnie.
11. Na oddziałach pediatrycznych personel medyczny powinien być informowany o każdorazowym opuszczeniu oddziału rodzica/opiekuna z dzieckiem.
12. Dodatkowa opieka sprawowana przez krewnych lub osoby wskazane przez pacjenta u osoby izolowanej jest możliwa po wcześniejszym ustaleniu z lekarzem kierującym/ordynatorem oddziałem.

Uwaga:

Zgodnie z Art. 21 punkt 2 (ustawa o prawach Pacjenta): Osoba wykonująca zawód medyczny udzielająca świadczeń medycznych pacjentowi może odmówić obecności osoby bliskiej lub opiekuna przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w przypadku istnienia prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia epidemicznego lub ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjenta. Odmowę odnotowuje się w dokumentacji medycznej.

Dyrektor Szpitala lub upoważniony przez niego lekarz może ograniczyć korzystanie z prawa pacjenta do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej w przypadku wystąpienia zagrożenia epidemiologicznego lub ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów, a także ze względu na możliwości organizacyjne Szpitala.

5.2. Zasady sprawowania opieki jaką może świadczyć na oddziale osoba bliska, czy przedstawiciel ustawowy pacjenta

1. Dla zachowania bezpieczeństwa pacjentów należy zapoznać rodzinę lub osobę przez pacjenta wskazaną z zakresem opieki jaką może świadczyć.
2. Opieka świadczona na rzecz pacjenta jest dobrowolna i nie ma charakteru przymusu.
3. Osoba bliska może sprawować opiekę nad pacjentem po uprzednim poinformowaniu lekarza/pielęgniarki/położnej o planowanym zakresie opieki, czasie i miejscu jej wykonania i po uzyskaniu zgody na jej wykonanie.
Opiekę taką mogą sprawować wyłącznie osoby pełnoletnie.
Całodobową dodatkową opiekę pielęgnacyjną może sprawować jednocześnie tylko jedna osoba
4. Zakres opieki świadczonej przez bliskich akceptowany przez pacjenta jak i personel medyczny to szeroko rozumiane wsparcie, w ramach którego mogą być wykonywane n.w. czynności takie jak:
 - zaspokajanie potrzeb emocjonalnych i duchowych,
 - wsparcie psychiczne,
 - czytanie na głos, dotrzymywanie towarzystwa, rozmowa, dbanie o bezpieczeństwo,
 - pomoc w czynnościach higienicznych,
 - pomoc w zaspokajaniu potrzeb fizjologicznych,
 - pomoc w przyjmowaniu posiłków i napojów (za wyjątkiem pacjentów nieprzytomnych i z zaburzeniem połykania),
 - pomoc w chodzeniu, wstawaniu z łóżka, siadaniu, zmianie pozycji ciała w łóżku,
 - wożenie na wózku inwalidzkim lub za pomocą podpórki rehabilitacyjnej,
 - uczestniczenie w procesie rehabilitacji w porozumieniu z rehabilitantem,
 - obecność opiekuna podczas zabiegów i badań wykonywanych na oddziale.

 UNIWERSYTECKIE CENTRUM KLINICZNE IM. PROF. K. GIBIŃSKIEGO Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach	ZASADY UCZESTNICTWA W PROCESIE OPIEKI OSÓB BLISKICH LUB PRZEDSTAWICIELI USTAWOWYCH PACJENTA	Standard akredytacyjny PP8
		Wydanie 7
		Strona 5 z 6

5. W ramach sprawowania opieki rekomenduje się, aby osoba bliska lub przedstawiciel ustawowy pacjenta wykonywał n.w. czynności:
 - zaspokajanie potrzeb emocjonalnych i duchowych,
 - wsparcie psychiczne.
6. Inne czynności pielęgnacyjne i opiekuńcze nie wymienione w powyższym wykazie wymagają zgłoszenia personelowi medycznemu i uzyskania zgody na ich wykonanie.
7. Przynoszenie i podawanie pacjentowi do spożycia produktów spożywczych wymaga każdorazowo konsultacji z lekarzem sprawującym opiekę nad pacjentem lub skierowania zapytania w tej sprawie do lekarza lub pielęgniarki/położnej.
8. Osoby bliskie, które angażują się w realizację czynności pielęgnacyjnych i opiekuńczych są zobowiązane podczas pobytu na oddziale do przestrzegania zasad wymienionych w tej procedurze, konsultowania powstałych problemów, uzgadniania i informowania o ważnych i niepokojących wydarzeniach.
9. Personel Szpitala ma prawo nakazać natychmiastowe opuszczenie Szpitala osobom znajdującym się pod wpływem alkoholu, bądź odurzonym substancjami psychoaktywnymi albo naruszającym w sposób rażący Regulamin Organizacyjny Szpitala. W przypadku odmowy opuszczenia Szpitala personel ma obowiązek wezwania policji.
10. W godzinach nocnych przebywanie na oddziale szpitalnym osoby bliskiej może odbywać się wyłącznie za zgodą lekarza kierującego oddziałem/ordynatora lub pełniącego dyżur.
11. Na oddziale pediatrycznym zapewniono opiekunowi godziwe warunki sanitarne i socjalne (fotele przyłóżkowe-dzieci młodsze, pościel, kuchnię, łazienki z prysznicem).

5.3. Zasady sprawowania opieki na Bloku Porodowym

1. Osoba towarzysząca rodzącej zostaje wpuszczona w momencie rozpoczęcia porodu i może przebywać w Bloku Porodowym do chwili przekazania pacjentki do Oddziału Ginekologii, Położnictwa i Ginekologii Onkologicznej, jednak nie dłużej niż 2 godziny po porodzie.
2. W sytuacjach szczególnych, przedłużenie czasu pobytu osoby towarzyszącej jest dozwolone po uzgodnieniu tego z położną sprawującą opiekę nad pacjentką i/lub lekarzem dyżurnym.
3. Zakres opieki świadczonej przez osobę towarzyszącą dodatkowo (poza wymienionymi w pkt. 5.2) obejmuje również pomoc w chodzeniu, wstawaniu z łóżka, przyjmowaniu pozycji wertykalnych w porodzie, wchodzeniu i wychodzeniu z wanny porodowej, jak również rekomendowane kangurowanie noworodka (gdy jego stan kliniczny umożliwia przeprowadzenie tej procedury)
4. Osoba towarzysząca może także uczestniczyć w stosowaniu niefarmakologicznych metod łagodzenia bólu porodowego po uzgodnieniu i wg wskazówek personelu medycznego.

5.4. Zasady sprawowania opieki na Oddziale Neonatologii

1. Opieka osoby bliskiej polega również (poza wymienionymi w pkt. 5.2) na:
 - pomocy matce w karmieniu piersią, a w uzasadnionych wypadkach pomoc w karmieniu mlekiem modyfikowanym po uzgodnieniu z personelem medycznym,
 - przewijaniu noworodka, zmianie ubranka,
 - myciu i wyparzaniu akcesoriów do karmienia i odciąganiu pokarmu w dedykowanym pomieszczeniu na Oddziale Ginekologii, Położnictwa i Ginekologii Onkologicznej.
2. Jeśli ze względów medycznych noworodek jest przeniesiony do Oddziału Neonatologii, odwiedziny odbywają się po zgłoszeniu chęci ich podjęcia, po uwzględnieniu rytmu wykonywanej pracy w oddziale.

 UNIWERSYTECKIE CENTRUM KLINICZNE IM. PROF. K. GIBIŃSKIEGO Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach	ZASADY UCZESTNICTWA W PROCESIE OPIEKI OSÓB BLISKICH LUB PRZEDSTAWICIELI USTAWOWYCH PACJENTA		Standard akredytacyjny PP8
			Wydanie 7
			Strona 6 z 6

6) DOKUMENTY ZWIĄZANE

Regulamin Organizacyjny Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego im. prof. K. Gibińskiego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach,

Standard OP 8 „Zasady pobytu pacjentów w stanach terminalnych”

Graficzne wyciągi z procedury

7) BIBLIOGRAFIA

Ustawa z dnia 6 listopada 2008r. O prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej

Europejska Karta Praw Dziecka Pacjenta